

Oskar Osias Pinkas Gellert

Oskar wordt geboren op 4 mei 1920 in Düsseldorf (Duitsland) als oudste kind van het gezin Gellert. Zijn ouders zijn van Poolse komaf; vader Jakob Gellert is geboren in Husakow op 2 maart 1891 en zijn moeder Rosa Gellert-Tugendhaft in Sokolów, op 16 juli 1896. Na hun huwelijk gaan Jakob en Rosa in Düsseldorf wonen, waar hun vier kinderen worden geboren: Oskar (1920 – 1943), Paula (1922 – 1998), Cilly (ook Tzipora genoemd; 1926 – 2001) en Bernard (1929 – 1988). Het toenemende antisemitisme en de anti-joodse maatregelen in Duitsland uit de jaren '30 zijn voor gezin Gellert waarschijnlijk aanleiding om in maart 1937 naar Amby te vluchten. Ze worden gehuisvest aan de Hoofdstraat 38 (de tegenwoordige Ambyerstraat Zuid). Oskar is dan 16 jaar en zijn persoonskaart vermeldt dat zijn beroep "koopman in textiel" is.

Op 24 augustus 1942 krijgen veel Joodse inwoners van Amby door de politie een aangetekende brief overhandigd die afkomstig is van de Duitse bezetter. Voor ontvangst moet men tekenen. De brief is een oproep tot deportatie naar Westerbork die de volgende dag al zal plaatsvinden. Wie niet komt opdagen riskeert deportatie naar het beruchte concentratiekamp Mauthausen. In Amby dienen 37 personen deze brief te krijgen, waaronder alle gezinsleden Gellert, met uitzondering van Oscars vader Jakob. Uiteindelijk worden 13 Joodse inwoners uit Amby naar Westerbork gedeporteerd, vele anderen duiken onder. Zo ook Oskar. Nu hij "zonder toestemming" van woonplaats is veranderd, verzoekt de burgemeester van Amby "opsporing, aanhouding en voorgeleiding van de Jood Osias Pinkas Gellert, van Poolse nationaliteit, wonende in de Hoofdstraat 38 te Amby" – zo is te lezen in het Algemeen Politieblad van 3 september 1942. Met deze omschrijving werden ondergedoken joden aangeduid.

Ook Paula, Bernard, Jakob en Rosa duiken onder. Bernard en Paula komen terecht bij het gezin van dominee Peter Lambooy en zijn vrouw Ana Magdalena in Hilversum. Ondanks dat ook Cilly's naam vermeld staat op de deportatielijst, staat ze vanaf 12 augustus 1942 ingeschreven als wonende in Amsterdam aan de Herengracht 292 huis. Dat is opmerkelijk aangezien het Joden sinds 1941 verboden is om zonder toestemming te verhuizen en hun bewegingsvrijheid al fors is ingeperkt. Hoe dan ook, uiteindelijk duikt ze onder in Amsterdam, waar ook Oskar lijkt te verblijven. Maar na zo'n 7 maanden onderduik, loopt Oskar tegen de lamp. Hij wordt op 9 maart 1943 door de Amsterdamse politie opgepakt en overgedragen aan de *Sicherheitsdienst*. Vanuit Amsterdam wordt hij op transport

gezet naar kamp Westerbork, waar hij op 20 juni 1943 aan komt. Na negen dagen, op 29 juni wordt hij op transport nr. 16 gezet naar Sobibor, samen met nog 2396 andere gevangenen. Bij aankomst op 2 juli 1943 worden allen direct vermoord. Oskar sterft op 23 jarige leeftijd.

Oskars ouders, zussen en broer overleven de oorlog. Maar verteerd door verdriet overlijdt moeder Rosa op 15 november 1949. Bernard vertrekt in 1946 naar Israël maar komt weer terug naar Maastricht na het overlijden van zijn moeder. Rond 1951 trouwt hij en vestigt zich in Antwerpen, België. Hij werkt in de diamant industrie en krijgt twee kinderen. Hij sterft in 1988 op 59 jarige leeftijd. Ook Cilly verhuist naar Israël. Jakob voegt zich enkele jaren na de oorlog haar en haar gezin tot aan zijn dood in 1957. Cilly overlijdt in 2001 op 75 jarige leeftijd. Paula woont ook enige tijd in Israël samen met haar echtgenoot en twee zonen. In 1955 vertrekt ze met haar gezin naar München, Duitsland, waar ze les geeft op een school. Ze overlijdt in 1998 op 76 jarige leeftijd.

Deze biografie is mede tot stand gekomen dankzij de welwillende hulp van Oskars nichten Diana, Hanna en Rina, de kinderen van respectievelijk Bernard en Cilly. Onze dank gaat naar hen uit.
